

Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology 1 (29): 16–21. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.29.13885>.

7. Drotianko, Liubov. 2024. "Osobystisne buttia liudyny v komunikativnykh protsesakh" ["Personal being of a person in communication processes"]. *Proceedings of Pan-Ukrainian Round Table*, edited by L. Drotianko, 36–41. Kyiv, April 24, 2024.

8. Dubyna, Maksym, and Olena Kozlianchenko. 2019. "Kontseptualni aspekty doslidzhennia sutnosti didzhitalizatsii ta yii roli v rozvytku suchasnoho suspilstva" ["Conceptual Aspects of Research of the Nature of Digitalization and Its Role in the Modern Society Development"]. *Problems and Prospects of Economic and Management* 3 (19): 21–32. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-3\(19\)-21-32](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-3(19)-21-32).

9. Nikitenko, Vitalina, Roman Oleksenko, and Olga Kyvliuk. 2022. "Formuvannia tsinnosti tsyfrovoy osvity i tsyfrovoy liudyny u didzhitalizovanomu suspilstvi" ["Formation of Values of Digital Education and Digital Persons in Digitalized Society"]. *Humanities Studies* 10 (87): 53–63. <https://doi.org/10.26661/hst-2022-10-87-06>.

10. Onopriienko, Valentyn. 2013. "Transformatsiia idei universytetu v suchasnomu suspilstvi" ["Transforming the idea of the university in modern society"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 1 (17): 97–101.

11. Ordenov, Serhii. 2018. "Arkhaizatsiia hlobalizovanoho sotsiumu v informatsiinu dobu" ["Archaization of a Globalized Society in the Information Era"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 2 (28): 54–64. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.28.13373>.

H. Kleshnia

TRANSFORMATION OF EDUCATIONAL COMMUNICATION IN A DIGITALIZED SOCIETY: ANTHROPOLOGICAL ASPECT

Introduction. Digital technologies penetrate all levels of education, driving integrative changes in social communication. Innovations like artificial intelligence, virtual reality, 3D printing, and Big Data profoundly impact modern life, transforming learning methods, communication, and the foundations of personal development and worldview formation. **The aim** of the article is the philosophical reflection on the transformation of educational communication in a digitalized society. **Research methods** are general philosophical methods – analysis and synthesis, generalization, structural-functional analysis – as well as anthropological and axiological approaches. These methods enabled the study to demonstrate the transformation of educational communication and its impact on shaping individuals in a digitalized society. **Research results.** The study of digitalization processes is tied to the historical specifics of modern society and its gradual transformation under various influences. This society demands new educational approaches for rapid adaptation and effective use of digital technologies. However, the drawbacks of digitalization should not be overlooked. In the non-linear development paradigm, knowledge accumulation does not always translate into qualitative growth, as shown in assessments of education quality in the digital age. The anthropological dimension of educational communication reveals how teaching and knowledge transfer are reshaped by the integration of digital technologies. **Discussion.** A key factor in rebuilding our country is the development of human capital. Researchers L. Drotianko, S. Ordenov, and N. Chenbai highlight the importance of social and humanities disciplines in preparing individuals for today's challenges. These mandatory subjects in higher education significantly contribute to this goal. Scholars in pedagogy, psychology, and philosophy also emphasize maintaining diverse forms of communication in education. **Conclusions.** Preserving worldview as a key human trait linked to thinking is a critical task for modern education. Digital technologies transform how information is produced, consumed, and how humans interact with machines. However, digitalization also brings challenges, such as socialization issues from changing communication in education. Balancing technological development with ethical, legal, and social considerations is essential for harmonious personal growth.

Keywords: digital education, digitalized society, digital human, information and communication technologies, educational communication, communicative competence, worldview, human nature.

DOI: 10.18372/2412-2157.40.19342

УДК 141.319.8:316.772.5 (045)

О. А. Матюхіна

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Національний авіаційний університет
e-mail: kievfilozofia@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0003-2789-0237

Анотація. У статті досліджуються антропологічний потенціал провідного засобу сучасної комунікації – Інтернету. Антропологічний потенціал Інтернету розглядається на прикладі кіберпростору Католицької Церкви. Здійснено аналіз документів, що визначають провідні принципи її діяльності в Інтернеті. Зазначено, що Католицька Церква у своїх документах наголошує на позитивних аспектах Інтернету, його можливостях у духовному розвитку особистості.

Ключові слова: антропологічний потенціал, міжсуб'єктна комунікація, Інтернет, Католицька Церква, інформаційно-комунікативні технології.

Вступ

Суспільство є системою зв'язків між людьми. І величезне місце в цій системі займають комунікативні зв'язки, їх форми та засоби. М. Маклюен відмічав, що не тільки кожне суспільство створює певне комунікативне середовище, але й комунікативне середовище впливає на розвиток як суспільства, так і людей, що його складають. Творцем комунікації завжди є людина, і водночас процеси комунікації визначають соціалізацію і становлення людини. Але якщо в попередні епохи вирішальний вплив здійснював зміст комунікації, то з розвитком інформаційного суспільства зростає значення засобів комунікації.

Для інформаційного суспільства провідним засобом комунікації виступає Всесвітня мережа Інтернет, який через свою технологічність визначає форми, мову і навіть зміст комунікації. Якщо Інтернет виник перш за все як засіб швидкого отримання та передачі інформації, то зараз стає засобом комунікації. Завдяки Інтернету комунікація набуває все більш масового і глобального характеру. Інтернет став визначати способи і форми комунікації. Дослідники звертають увагу, що посилюється технізація, деперсоналізація спілкування. Ж. Дюфрен вважає, що наслідками поширення Інтернет-комунікації є скорочення реального спілкування, його поверховість, навіть деперсоналізація. Найважливішим проявом сутності людини є міжсуб'єктна комунікація. А Інтернет, небачено розширюючи комунікативний простір, водночас мінімізує міжсуб'єктну комунікацію, посилюючи відчуження людини. Деперсоналізації підлягає не тільки сам процес спілкування, але й самі люди. Інтернет був створений для задоволення потреб людства, але одночасно здійснює на нього дегуманізуючий вплив. До Інтернету як засобу комунікації можна віднести слова К. Ясперса: «Світ, що виникає в якості апарату забезпечення існування, примушує все служити йому. Людина нібито розчиняється в тому, що має бути лише засобом, а не метою, не кажучи вже про сенс» (Jaspers 1998, 81). Виникає питання – деперсоналізація це системна властивість комунікації що здійснюється через Інтернет? Чи це притаманне масовій культурі, її творцям і представникам, що використовують Інтернет для поширення і утвердження як нормативних деперсоналізованих форм спілкування?

Все, що створюється людиною (поза ідеями і артефактами антикультури), створюється для неї і для задоволення її потреб, матеріальних і духовних. І, отже, має антропологічний потенціал, який більшою чи меншою мірою розкривається в речах «другої природи». Значний, навіть раніше небачений, антропологічний потенціал має Інтернет. Кінець кінцем, це є система технічних засобів для швидкої передачі інформації, комунікації з мінімальними часовими і просторовими обмеженнями. А зміст і форми комунікації, що здійснюється через Інтернет, визначаються його користувачами. Тому тільки від користувачів

Інтернету залежить, наскільки буде реалізовано його антропологічний потенціал. У сучасній науці виразно простежуються два підходи до Інтернету: як до нового простору життя або як до фактора трансформації життєвого простору людини і людства. Але існує і підхід до осмислення Інтернету як до засобу, створеного людьми для організації і трансформації життєвого простору інформаційного суспільства. Цей підхід більше наголошує на позитивних аспектах Інтернету як сучасної комунікації, на можливостях, які він створює і може створювати для розвитку людини. Більшість релігійних організацій, теологів підходять до Інтернету як до могутнього засобу поширення Слова Божого, просвітництва, комунікації. Особливу активність у формуванні кіберпростору на основі християнських і загальнолюдських цінностей проявляє Католицька Церква.

Мета дослідження

Інтернет, безпеки і можливості, які він створює для людства, його соціоформуючий, когнітивний, антропологічний потенціал постійно привертають увагу дослідників. Він, динамічно розвиваючись, породжує все нові і нові питання. Тому завжди є актуальним дослідження форм, змістів, потенціалів сучасної інформаційно-комунікативної мережі сучасності – Інтернету. Мета даної статті – окреслити особливості підходу католицької Церкви до проблеми антропологічного і гуманістичного потенціалу Всесвітньої мережі Інтернет.

Методологія дослідження

Для досягнення поставленої мети використуються системний та феноменологічний підходи, метод системного аналізу, який дає можливість виділити особливості підходу до проблеми Інтернету, його викликів і можливостей у соціальному вченні католицизму. Також застосовуються аналіз і синтез, структурний, логічний методи дослідження.

Результати

Католицька Церква з кінця XIX століття приділяє значну увагу новим технічним засобам комунікації, здійснюючи їхню теологічну і гуманістичну експертизу. «У соціальному вченні Католицької Церкви звертається увага не скільки на загрозах, скільки на можливостях, які вони створюють для подолання системної кризи сучасної цивілізації. Провідним аспектом сучасних комунікативних процесів католицька церква вважає їхній універсальний характер, закладений у них соціотворчий гуманістичний потенціал. Вони збільшують можливості особистісної комунікації, інтеракції між особами, а не тільки соціальними групами» (Матюхіна 2024, 38).

Інтернет від моменту свого виникнення став предметом поглибленої уваги католицьких науковців, теологів, ієрархів Церкви. Інтегративною частиною соціального вчення Католицької Церкви є вчення про соціальні комунікації, місце і завдання Церкви в сучасних комунікативних процесах. Інтернет осмислюється як новий етап розвитку соціальної та

індивідуальної комунікації, що створює нові можливості. Повною мірою враховуються небезпеки, що несе людству Всесвітня мережа. Проте наголошується, що як негативні, так і позитивні аспекти Інтернету залежать тільки від людини як його творця і користувача. Важливим завданням Католицької Церкви стає сприяння реалізації антропологічного потенціалу нової сучасної комунікації – Інтернету. Діяльність Католицької Церкви в Інтернеті базується на документах, що визначають її провідні принципи, зміст, спрямованість контенту, засоби і форми його поширення. Це, перш за все, «Inter Mirifica» – Декрет Другого Ватиканського Собору про засоби соціальної комунікації. «Від Другого Ватиканського Собору впродовж наступних кількох десятиліть католицька церква постійно висловлювала свої міркування стосовно наявних технічних засобів комунікації, щодо їхньої ролі в житті людини, впливу на індивіда й суспільство та одночасно активно використовувала їх для евангелізації, реалізації душпастирських потреб, поширення папських послань» (Севастьянів 2016, 103).

Щорічні папські звернення з нагоди Всесвітнього дня комунікації, зокрема «Християнське послання в комп'ютерній культурі» Папи Івана Павла II 1990 р., «Нові технології, нові стосунки» папи Бенедикта XVI 2009 р., «Сприяння культурі пошани, діалогу, дружби» Папи Франциска I 2016 р.; «Етика в комунікації», «Церква та Інтернет». «Етика в Інтернеті» – документи Папської Ради в справах соціальної комунікації. В документі «Церква та Інтернет» робиться наголос на нових можливостях душпастирської та виховної діяльності Церкви, які створює Інтернет: «Ця система дає змогу безпосереднього і негайного доступу до важливих релігійних і духовних джерел, до великих бібліотек, музеїв і місць культу, до документів учительства, творінь святих отців і вчителів Церкви, до вікової релігійної мудрості. Інтернет має дорогоцінну здатність долати відстані та ізоляцію, допомагаючи контактувати людям доброї волі, які творять віртуальні спільноти віри для того, щоб допомагати і підбадьорювати один одного. Церква може важливо послужити католикам і не католикам, вибираючи і передаючи корисні дані через інтернет» (Декрет 1963, 86). Наведені у цьому документі можливості, здатності Інтернету є власне тими, що забезпечують, розвивають духовну та духовно-перетворюючу комунікацію, за класифікацією А. Маслоу.

Особливо підкреслюються нові можливості, що створює Інтернет для розвитку міжсуб'єктної комунікації, створюючи віртуальні спільноти людей, що розділяють спільні духовні цінності. Внутрішня орієнтація людини, потреби і рівень розвитку особистості визначають екзистенційно-комунікативні процеси. І нова віртуальна комунікація стає способом, що служить взаємній підтримці, допомозі у духовному зростанні, поглибленні віри. Дослідники відмічають, що загалом у соціальних мережах учасники віртуального спілкування позбавляються особистісної ідентичності. У віртуальному комунікативному просторі здійснюється безадресне спілкування анонімних постатей, персон у розмаїтті

ніків, довільних ознак статі, віку, зовнішності. Конкретне «Я» замінюється невизначеною віртуальною формою. «Крім того, буття нового комунікативного простору характеризується дистанційністю, мережевістю, прозорістю особистої комунікації, а також такими рисами, як «аватарізація» та «геймерізація» (Сідоркіна 2024, 66). Сам характер спілкування в кіберпросторі Церкви усуває деперсоналізацію, розмитість ідентичності.

З початку XXI ст. зростає інтерактивна комунікація віруючих із Церквою і між собою в соціальних мережах. Соціальні мережі, інтерактивні, діалогічні, індивідуалізовані, дозволяють долати відстані, обмеження (як карантин під час пандемії Covid та ін.). Тому релігійні спільноти до діяльності в реальному світі все частіше додають і діяльність у світі віртуальному. Спілкування в релігійних групах, що користуються соціальними мережами, і у віртуальному світі зберігає персональний і міжсуб'єктний характер. Вона відбувається в контексті «Я» – «Ти» спілкування, спілкування між конкретними особистостями, з притаманними їм духовними і матеріальними характеристиками. І комунікація зберігає свою функцію – створення спільності, зв'язку між учасниками для внутрішнього духовного розвитку.

Віртуальний спосіб спілкування втрачає свій домінуючий характер, тому що постійно зберігає зв'язок із реальністю, виступає як її доповнення. Зв'язок із трансцендентним – це реальна участь у Таїнствах, що не може бути перенесено в кіберпростір. Іоанн Павло II звертає увагу на евангелізаційні можливості комунікації в кіберпросторі: «Отже, важливо знайти практичні способи допомогти тим, хто саме через Інтернет уперше стикається з християнством, і перепроводити їх з уявного кіберпросторового світу в реальний світ християнської спільноти» (Іван Павло II 2002, 420). Католицька Церква будує, формує в Інтернеті кіберпростір, в якому проявляється і використовується антропологічний потенціал Всесвітньої мережі для особистісного духовного розвитку людини. Католицька Церква з 1996 року має свій офіційний сайт (www.vatican.va). Католицьке духовенство, від Папи Римського до священників, має свої акаунти в соціальних мережах Facebook, X (колишній Twitter). Окремі сайти, акаунти мають чернечі ордени, приходські спільноти, організації миряни, релігійні навчальні заклади, музеї, наукові установи і преш за все Папська Академія Наук. У 2009 році у Ватикані зібрались експерти, в тому числі представники Google, Facebook, Youtube, Wikipedia для обговорення проблеми розвитку взаємовідносин церкви і суспільства за допомогою Інтернет-комунікацій.

Католицька Церква створила власний кіберпростір, єдине інформаційне поле з власною логікою здійснення комунікації.

Обговорення

Філософський аналіз особливостей комунікації в умовах інформаційного суспільства, зокрема в кіберпросторі, зустрічаємо в працях М. Кастельса, М. Маклюєна, Ж. Бодрійара, Н. Лумана. «М. Кастельс

у роботі «Інтернет-галактика – міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства» зосередив увагу на соціальних комунікаціях, перш за все в соціальних Інтернет-мережах. На його думку, такі соціальні мережі здійснюють позитивний вплив на людське буття. Він пише, що різні люди користуються мережею Інтернет, виходячи кожен зі своїх інтересів» (Дротянко 2024, 7-8). Роль і місце міжсуб'єктної комунікації розглядаються в працях Ю. Хабермаса, К. Апеля. Проблема впливу Інтернет-комунікації на різні сфери життя людини активно досліджується філософами, представниками гуманітарних наук

Діяльність Католицької Церкви в кіберпросторі, провідні принципи цієї діяльності є об'єктом постійної уваги дослідників. У працях вітчизняних вчених М. Балаклицького, О. Дарморіз, О. Добродум, Н. Кирилової, С. Квіт, Ю. Лавриш, В. Мишталь, М. Перун, М. Петрушкевич, С. Присухіна, В. Різун, У. Севастьяніва, О. Скиба та інших аналізуються особливості комунікативної концепції Католицької Церкви, форми і засоби її діяльності в Інтернеті. О. Дарморіз досліджує вплив Інтернет-мережі на формування соціальної спільноти Церкви, аналізує використання цифрових технологій у створенні релігійного кіберпростору. В. Різун в праці «Природа й структура комунікативного процесу» виділяє інтегративний аспект релігійної комунікації, її націленість на утвердження загальнолюдських цінностей (Різун 2000). Проблематиці діяльності Католицької Церкви в кіберпросторі, її теоретичним підставам та практичному втіленню приділяється значна увага на міжнародних конференціях, зокрема «Цілісний людський розвиток в цифрову добу». Її вже багато років проводить Міжнародний інститут етики і проблем сучасності Українського Католицького університету. В працях науковців підкреслюється, що центром уваги Церкви завжди виступає людина. Тому і при оцінці ролі Інтернету і сучасному світі, діяльності Церкви в кіберпросторі наголос робиться на реалізації його гуманістичного потенціалу.

Висновки

Католицька Церква сприймає Інтернет не стільки як даність сучасної епохи, скільки як поле діяльності. В документах Католицької Церкви, у працях теологів, науковців осмислюються як проблеми, що породжуються сучасними комунікативними процесами в кіберпросторі, так і пропонуються шляхи їхнього вирішення. Позитивно оцінюється закладений в Інтернеті антропологічний потенціал. Католицька Церква, підкреслюючи величезні можливості Інтернету, наголошує на відповідальності людини, людства в їхній належній реалізації. «Собор закликає всіх людей доброї волі, особливо ж керівників цих засобів, використовувати новітні технічні винаходи лише на благо людської спільноти, адже доля людства дедалі більше залежить від правильного використання їх» (Dekret 1963). Спираючись на вищезазначене, можна стверджувати, що Католицька Церква в кіберпросторі реалізує антропологічний потенціал Інтернету.

Список літератури

1. Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli Inter mirifica. Режим доступу: <https://www.paulus.org.pl/213,inter-mirifica>
2. Дротянко Л. Г. Унікальність людського буття у сучасних соціальних комунікаціях. *Вісник Національного авіаційного університету: Серія: Філософія. Культурологія*. Вип. 1 (39). К. : НАУ, 2024. С. 5-10. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.2.18109>
3. Іван Павло II, Папа. Інтернет – новий форум для проголошення Євангелія. 2002. Церква і соціальна комунікація: Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, Інтернет та інші медіа / упорядник і наук. ред. М. Перун. Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. С. 418–421.
4. Матюхіна О. А. Соціальне вчення Католицької Церкви про роль сучасних комунікативних процесів гармонізації індивідуального та соціального. *Вісник Національного авіаційного університету: Серія: Філософія. Культурологія*. Вип. 1 (38), К. : НАУ, 2023. С. 37-42. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.2.18109>
5. Різун В. Природа й структура комунікативного процесу. *Наук. зап. Ін-ту журналістики*. Т. 2 К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2000. С. 17–37
6. Севастьянів У. П. Католицька Церква і новітні цифрові технології. Актуальні проблеми філософії та соціології. №11, Одеса, 2016. С. 102-105
7. Сідоркіна О. М. Особистість в умовах сучасних викликів. *Вісник Національного авіаційного університету: Серія: Філософія. Культурологія*. Вип. 1 (39), К. : НАУ, 2024. С. 65-67. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.2.18109>
8. Церква та Інтернет – Документ Папської ради у справах соціальної комунікації. Режим доступу: http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/333/Pccs_Church%20Internet.pdf?sequence=1.
9. Jaspers K. Die giestige Situation der Zeit 1998 Режим доступу: <https://jaspers-stiftung.ch/de/karl-jaspers/die-geistige-situation-der-zeit>

References

1. II SOBÓR WATYKAŃSKI. 1963. "Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli Inter mirifica." Effective December 4. <https://www.paulus.org.pl/213,inter-mirifica>.
2. Drotianko, Liubov. 2024. "Unikalnist liudskoho buttia u suchasnykh sotsialnykh komunikatsiakh" ["The Uniqueness of Human Existence in Modern Social Communications"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seria: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 1(39): 5–10. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.39.18424>.
3. Ivan Pavlo II, Papa. 2004. "Internet – novyi forum dla proholoshennia Yevanhelii" ["Internet – a new forum for the promotion of the Gospel"]. In *Tserkva i sotsialna komunikatsiia: Naiholovnishii dokumenty Katolytskoi Tserkvy pro presu, radio, telebachennia, internet ta inshi media, The Church and Social Communication: The Most Important Documents of the Catholic Church on the Press, Radio, Television, the Internet and Other Media*, edited by M. Perun, 418–421. Lviv : Vydavnytstvo Ukrainkoho Katolytskoho Universytetu.
4. Matiukhina, Oleksandra. 2024. "Sotsialne vchennia Katolytskoi Tserkvy pro rol go author date citation stylesuchasnykh komunikatyvnykh protsesiv harmonizatsii individualnoho ta sotsialnoho" ["Catholic Social Teaching on the Role of Modern Communication Processes in Harmonizing the Individual and Social"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seria: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 1(39): 122–126. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.39.18470>.
5. Rizun, Volodymyr. 2000. "Pryroda y struktura komunikatyvnoho protsesu" ["The nature and structure of the communicative process"]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky, Scientific Notes of the Institute of Journalism* 2: 17–37.
6. Sevastianiv, Uliana. 2016. "Katolytska Tserkva i novitni tsyfrovii tekhnolohii" ["The Catholic Church and the Latest Digital Technology"]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiolohii, Current Problems of Philosophy and Sociology* 11: 102–105.

7. Sidorkina, Olena. 2024. "Osobystist v umovakh suchasnykh vykykiv (Komunikatyvnyi aspekt)" ["Personality in the Conditions of Contemporary Challenges (Communication Aspect)"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy, Culturology* 1(39): 65–67. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.39.18459>.

8. "Tserkva ta Internet – Dokument Papskoi rady u spravakh sotsialnoi komunikatsii" ["The Church and the Internet – Document of the Pontifical Council for Social Communication"]. *Ukrainskyi Katolytskyi Universytet*. n.d. http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/333/Pccs_Church%20Internet.pdf?sequence=1.

9. Jaspers, Karl. "Die geistige Situation der Zeit." *KARL JASPERS STIFTUNG*. n.d. <https://jaspers-stiftung.ch/de/karl-jaspers/die-geistige-situation-der-zeit>.

O. Matyukhina

ANTHROPOLOGICAL POTENTIAL OF CONTEMPORARY COMMUNICATIONS

Introduction. The article explores the anthropological potential of the leading medium of contemporary communication – the Internet. In the modern information society, the Internet has transformed into a dominant means of communication. It has come to shape both the methods and forms of interaction. The anthropological potential of the Internet is examined through the example of the Catholic Church's cyberspace. **The aim** and tasks are to outline the distinctive approach of the Catholic Church to the issue of the possibilities presented by modern communications, as well as the anthropological and humanistic potential of the global Internet network. **Research methods** employ systemic and phenomenological approaches, along with the method of systemic analysis, which allows for identifying the distinctive features of the approach to the issue of the Internet, its challenges, and opportunities in the social doctrine of Catholicism. Additionally, the methods of analysis and synthesis, as well as structural and logical research methods, are applied. **Research results.** An integral component of the social teaching of the Catholic Church is its doctrine on social communications, highlighting the Church's role and mission within contemporary communicative processes. Since its inception, the Internet has been the focus of in-depth attention from Catholic scholars, theologians, and Church hierarchs. The "World Wide Web" is conceptualized as a new stage in the development of social and individual communication, offering novel opportunities. Both the positive and negative aspects of the Internet depend solely on humans as its creators and users. The Catholic Church actively shapes a cyberspace within the Internet where the anthropological potential of the global network is manifested and utilized for the personal spiritual development of individuals. **Discussion.** The works of many foreign and domestic scholars provide a scientific and philosophical analysis of the characteristics of communication in the context of the information society, particularly within cyberspace. They also examine the specific features of the communicative concept of the Catholic Church. **Conclusions.** The Catholic Church views the Internet not merely as a given of the modern era but as a field of active engagement. In the documents of the Catholic Church and the works of theologians and scholars, both the challenges arising from contemporary communicative processes in cyberspace and the proposed solutions to these issues are thoughtfully addressed.

Keywords: anthropological potential, intersubjective communication, Internet, Catholic Church, information and communication technologies

DOI: 10.18372/2412-2157.40.19343

УДК 316.77:[37.015:572 (045)

T. B. Мерщій

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Державна служба якості освіти України
ORCID ID: 0009-0008-5506-3312

Анотація. У статті досліджується антропологічний вимір комунікацій в умовах онлайн-навчання через призму філософії культури. Дослідники аналізують, у який спосіб технології трансформують традиційні комунікативні практики, формуючи нові культурні парадигми та інтеракції (соціальної взаємодії). Зокрема, обговорюється вплив дистанційного навчання на культурну ідентичність учнів, розвиток соціальних навичок та емоційного зв'язку між учасниками освітнього процесу. Результати дослідження свідчать про зниження емпатії та труднощі у співпраці серед колективу молодших школярів, що зумовлено відсутністю особистої взаємодії. Додатково, актуальність теми поглиблюється у розрізі війни в Україні, яка вплинула на психоемоційний стан учнів і вчителів, а також на їхню здатність до спілкування та спільної роботи. У статті також акцентується увага на важливості культурного контексту в освітньому процесі та потребі в нових педагогічних стратегіях, що мають відповідати викликам цифрової ери та воєнного часу. Зроблені висновки підкреслюють, що культурно-філософський аналіз комунікацій у навчанні є важливим для розуміння культурних змін у суспільстві та формування ефективних освітніх практик.

Ключові слова: комунікація, онлайн-навчання, інтеракція, емоційний зв'язок, педагогічні стратегії.

Вступ

У сучасному світі, де технології стрімко трансформують всі аспекти життя, особливо в освіті, філософський вимір культури стає важливим для розуміння змін у комунікаційних процесах. Онлайн-навчання не лише впливає на практичні аспекти взаємодії між учнями та вчителями, але й формує нові культурні парадигми. В умовах війни в Україні ця тема набуває особливої актуальності, адже конфлікт впливає на психоемоційний стан учнів та їхню здатність до навчання.

Філософія культури допомагає дослідити, як технології змінюють культурні норми та цінності. В

онлайн-середовищі діти навчаються адаптувати свої комунікативні стилі, спричиняючи нові форми взаємодії, які можуть відрізнятися від традиційних. Виникає потреба в дослідженні впливу нових форм комунікації та інтеракції на культуру спілкування та навчання загалом. Особливо важливо враховувати, як війна може загострити ці процеси, зокрема через стрес та втрату соціальних зв'язків.

У світлі сучасних філософських дискусій про природу комунікації та ідентичності, важливо аналізувати, у який спосіб онлайн-навчання формує нові типи інтеракції. Чи стають ці зв'язки поверхневими, чи все ж таки можуть сприяти